

Okul Doyumunu Artırmaya Yönelik Psiko-eğitim Programının Etkililiği

Effectiveness of a Psycho-education Program to Increase School Satisfaction

Seda Altınok Kalkan , Şeyma Mızrak , Ayşe Ayaz ,
Gökçen Aydın

Öz. Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin okul doyumunu artırmak için hazırlanan psiko-eğitim programının etkililiğinin test edilmesidir. Çalışma grubu üç farklı okulda 4. ve 5. sınıfa devam eden 30 öğrenciden oluşmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak demografik bilgi formu ve "Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma deseni, zayıf deneysel desenlerden tek gruplu öntest-sontest modeli şeklinde belirlenmiştir. Araştırma verilerinin analizinde İlişkili Ölçümler İçin Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Programın uygulandığı tüm okullardan alınan ön-test ve son-test puanları birlikte analiz edildiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin okul doyumunu ölçeceğinden aldıkları ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Aynı ayrı üç okulun ön-test ve son-test puanlarının analizlerinin tümünde de ön-test ve son-test arasında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin okul doyumlarını artırmaya yönelik oluşturulan altı haftalık psiko-eğitim programının, öğrencilerin okul doyumunu düzeylerini artırmada önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Okul doyumunu, öznel iyi oluş, psiko-eğitim grubu

Abstract. The purpose of this study was to test the effectiveness of a psycho-educational group counseling program designed to increase students' school satisfaction. The participants consisted of 30 students attending 4th and 5th grade in three different state schools. The Comprehensive School Satisfaction Scale for Children and demographic information form were used as data collection instruments. This study was based on a single group pre-test-post-test model in weak experimental design. The Wilcoxon Signed Rank Test for Related Measurements was used to analyze the data. It was concluded that there was a significant difference between pre-test and post-test scores of students participated in psycho-education program. Moreover, the results indicated that there was a significant difference when each school was analyzed separately. According to all findings, it can be said that the six-week psycho-educational group counseling program designed to increase the school satisfaction of the students had a significant effect on increasing the students' school satisfaction levels.

Keywords. School satisfaction, subjective well-being, psycho-education group counseling

Seda Altınok Kalkan (Sorumlu Yazar)

Milli Eğitim Bakanlığı
e-mail: altinok.sda@gmail.com

Şeyma Mızrak

Milli Eğitim Bakanlığı
e-mail: symaa.aggull@gmail.com

Ayşe Ayaz

Milli Eğitim Bakanlığı
e-mail: a.kolkesen@gmail.com

Gökçen Aydın

Hasan Kalyoncu Üniversitesi
e-mail: gokcenaydn@gmail.com

Geliş / Received: 3 Nisan/April 2019
Düzeltilme / Revision: 26 Eylül/September 2019
Kabul / Accepted: 1 Ekim/October 2019

Okullar, eğitim ve öğretimin sistemli bir şekilde yapıldığı yerlerdir. Öğrencilerin topluma kazandırılmasını sağlayarak en işlevsel görevlerinden birini yerine getirmiş olurlar. Okulun en önemli öğelerinden biri öğrencidir (Döş, 2013). İlkokul öğrencilerinin yılda ortalama 802 saatini okulda geçirdikleri (OECD, 2014) düşünüldüğünde, öğrencilerin okullarından memnun olmaları, okullarını sevmeleri ve orada mutlu olmaları büyük önem arz etmektedir. Çünkü okulunu sevmeyen öğrenci, eğitimden daha az zevk alır ve böylece yaşamında kendisine lazım olacak bilgilere de sahip olma ihtimali azalır. Dolayısıyla başarılı olma olasılığı düşer (Döş, 2013).

Yapılan çeşitli araştırmalar, öğrencilerin okul başarılarının arzu edilen düzeyde olmadığını göstermektedir (Aydın, Sarier ve Uysal, 2012; Savaş, Taş ve Duru, 2010). Bu sorun ya da sonuç okulda geçirilen sürenin niteliğini sorgulamaya neden olmaktadır (Öksüz, Demir ve Öztürk, 2017). Bu sebeple okulda geçirilen sürenin niteliği sorgulanırken, bireyin kendi iç dünyasını ve okulla ilgili duygularını etkileyen en önemli etkenin öznel iyi oluş olduğu düşüncesini akla getirmektedir. Öznel iyi oluş, bireyin yaşamıyla ilgili değerlendirmeler yapabilmesidir (Eryılmaz, 2009). Üç önemli göstergesi bulunan öznel iyi oluş, olumlu duygulanım, olumsuz duygulanım ve yaşam doyumunu içinde barındırır. Öznel iyi oluşun olumlu duygulanım boyutunda, neşe, heyecan, gurur, ümit, ilgi ve güven gibi duygular bulunurken, olumsuz duygulanım boyutunda ise, üzüntü, suçluluk, nefret ve öfke gibi duygular yer almaktadır. Yaşam doyumunu boyutunda ise bireyin çeşitli yaşam alanlarındaki doyumuna yönelik değerlendirmeleri bulunur (Myers ve Deiner, 1995).

Öğrenci açısından yaklaşıldığında okul katılımı, devamsızlık sorunu, okuldan ayrılma ve davranış problemlerinin yanı sıra psikolojik iyi oluşu etkileyen önemli kavramlardan biri de okul doyumudur (Verkuyten ve Thijs, 2002). Okuldan doyum sağlayan öğrencilerin okul çevresinde olumlu olarak algılanan, yeteneklerini ve akademik başarılarını geliştirecek davranışlarda bulunmaları ve okula ilgi duymaları beklenir (Telef, 2014). Okul doyumunu, öğrencilerde görülen kural dışı davranışlarda da azalmanın sağlanması bakımından önemlidir (Önder ve Yılmaz, 2012). Eğitimdeki değişmeler daha çok akademik konulara ağırlık verilmesini önemseyip duygusal durumlara olan ilgiyi azaltmış olsa da okullarda geçirilen zamanın niteliğini artırmak için okul doyumunu ve öznel iyi oluş kavramlarının büyük önem arz ettiği görülmektedir (Verkuyten ve Thijs, 2002).

Huebner'e (1994) göre okul doyumu; yaşam doyumunun aile doyumu, arkadaş doyumunu, yaşanan çevreye dair doyum, öz doyum ve okul doyumu olan beş parçasından biridir. Aile desteği, stres, okuldaki bakım ve destek, psikolojik sıkıntı ve akademik öz benlik gibi değişkenler okul doyumunu etkileyebilir (Baker, 1998). Telefe (2014) göre, okuldan doyum alan öğrencilerin, okul çevresinde olumlu algılanan yetenekler sergilemesi ve akademik başarılarını artıracak davranışlarda bulunmaları ve okula ilgi duymaları beklenir. Öğrencinin okul doyumunun yüksek olması, okula bağlılığını ve okula devamını, akademik performansını ve öznel iyi oluşunu olumlu yönde etkileyebilirken okul doyumunun düşük olması okuldan uzaklaşma, devamsızlık, okul kurallarına uymama, zorbalık ve akademik başarıda düşüklük gibi pek çok olumsuz davranışa yol açabilmektedir (Durmaz, 2008; Kalaycı ve Özdemir, 2013). Akranlarıyla sağlıklı iletişim kuramayan, arkadaşları tarafından küçük düşürülen veya sosyal benlik saygısı düşük olan öğrenciler grup etkinliklerine katılmakta çekingenlik gösterebilmekte, iletişim korkuları yaşayabilmekte ve akranları tarafından zorbalığa maruz kalabilmektedir (Durmaz, 2008; Verkuyten ve Thijs, 2002). Bu sebeple okul, öğrencilerin psikolojik açıdan doyum alabileceği bir ortam olmalıdır (Kalaycı ve Özdemir, 2013).

Öğrenciler için bu denli önemli olan okul doyumu ile ilgili alanyazına bakıldığında ilişkisel çalışmaların ağırlıkta olduğu görülmektedir. Baker (1998) yol analizi kullanarak yaptığı araştırmasında, ilköğretim öğrencilerinin ilgili (caring) ve destekleyici okul algısının okul doyumunu etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Yine Baker, 1999 yılında yaptığı ilişkisel çalışmada 3., 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin ilgili ve destekleyici öğretmen algısı ile olumlu sınıf ortamı değişkenlerinin okul doyumuyla ilişkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu iki sonuç, okul doyumu üzerinde öğretmen davranışlarının ne kadar etkili olduğunu ortaya koymaktadır. İlişkisel araştırma düzeneğinde yapılan bir başka çalışmada Verkuyten ve Thijs (2002) 10-12 yaş arası Hollandalı ve etnik azınlık çocuklarının okul doyumlarını incelemiştir. Araştırma sonucunda eğitsel performansın ve akran zorbalığına maruz kalmanın okul doyumunu yordamasında sırasıyla okul yetkinlik algısı ve sosyal benlik saygısı değişkenlerinin aracı rol üstlendiği, etnik azınlık gruplarının Hollandalı öğrencilere göre ve kızların erkeklere göre okul doyumunu düzeylerinin yüksek olduğu, sınıftaki akademik ve sosyal ortamın okul doyumunu olumlu etkilediği sonuçlarına ulaşmışlardır. Ferguson, Kasser ve Jahng (2011) da yaptıkları çalışmada farklı kültürlerdeki ergenlerin ebeveyn ve öğretmenlerinin onların

bakış açılarını anlamaları ve kendi tercihlerini yapmalarına ortam sağlamaları ölçüsünde, okul yaşamını ve okuldaki deneyimlerini pozitif yönde algıladıklarını ortaya koymuşlardır. Aynı şekilde Zullig, Huebner ve Patton (2011) da ilişkisel olarak tasarladıkları araştırmalarında, okul ikliminin akademik destek, olumlu öğrenci-öğretmen ilişkileri, okula bağlılık, düzen, disiplin ve akademik memnuniyet (doyum) alt boyutları ile okul doyumunun anlamlı ilişki gösterdiği sonucuna ulaşmışlardır. Bir başka araştırmada, Tian, Chen ve Huebner (2014) ortaokul öğrencilerinin, okulda temel psikolojik ihtiyaçlarının tatmini ile okulla ilgili öznel iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Roh ve Park (2015) ise araştırmalarında erkek ortaokul öğrencilerinin derse ilgisi, kız ortaokul öğrencilerinin öğrenci merkezli öğretim yöntemi ve benlik algısı ve kız lise öğrencilerinin benlik algısının okul doyumunu ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Son olarak, Öksüz, Demir ve Öztürk (2017) dördüncü sınıf Roman öğrencilerin okul doyumlarının çeşitli değişkenlerle ilişkilerini inceleyen betimsel ve ilişkisel özellikte bir araştırma yapmışlardır. Bu araştırmada Roman öğrencilerin okul doyumları düzeylerinin yüksek olduğu; öğrencilerin okul doyumlarının, umut ve umudun alt boyutları ve aile desteği ile pozitif yönde anlamlı ilişkili olduğu; cinsiyet, sosyal destek ve algılanan öğretmen davranışı açısından ise anlamlı fark göstermediği sonuçlarına ulaşmışlardır.

İlgili alanyazından elde edilen bilgiler ışığında görüldüğü üzere okul doyumunu sadece öğrenciler ile çalışılmamıştır. Buna benzer olarak öğrencilerin velileriyle yapılmış iki araştırma daha bulunmaktadır. Bunlardan biri, Friedman, Bobrowski ve Geraci (2006) tarafından yapılmıştır. Bu araştırmada farklı etnik gruplardaki öğrenci velilerinin okul doyumlarının, okul güvenliği derecelendirmeleri okul bütçesi ve öğretmenlerin etkililiğinden etkilendiği sonucuna ulaşmışlardır. Diğer araştırma ise Skallerud (2011) tarafından yapılmıştır. Araştırmada ilkokul öğrenci velilerinin okul doyumlarının, okul itibarı boyutları (ebeveyn oryantasyonu, öğrenme kalitesi, güvenli ortam ve iyi öğretmenler) ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alanyazında betimsel ve ilişkisel olarak yapılan araştırmaların yanı sıra bir de derleme bir çalışmaya rastlanmıştır. Baker, Dilly, Aupperlee ve Patil (2003) yaptıkları çalışmada, pozitif okul uyumu bakış açısından okul doyumunun gelişimsel bağlamı ile ilgili bir çerçeve oluşturmuşlardır. Yapılan tüm çalışmalara bakıldığında öğrencilerin okul doyumunun, destekleyici okul ve öğretmen algısı, olumlu sınıf ortamı, eğitsel performans, akran zorbalığına maruz kalıp kalmama,

okul yetkinlik algısı, sosyal benlik algısı, ebeveyn ve öğretmenlerin öğrencilerin bakış açılarını anlamaları ve kendi tercihlerini yapmalarına ortam sağlamaları, okulda temel psikolojik ihtiyaçların karşılanması, okul ikliminin çeşitli alt boyutları, derse olan ilgi, öğrenci merkezli öğretim yöntemi, benlik algısı, umut ve aile desteği değişkenleri ile ilişkili olduğu görülmektedir (Baker 1998; Baker, 1999; Ferguson vd., 2011; Roh ve Park, 2015; Tian, Chen ve Huebner, 2014; Verkuyten ve Thijs, 2002; Zullig, Huebner ve Patton, 2011). Bunun yanı sıra okul doyumu, cinsiyet, etnik gruba ait olma, ilçe özellikleri gibi çeşitli demografik değişkenlere göre de farklılaşmaktadır (Friedman, Bobrowski ve Markow, 2007; Verkuyten ve Thijs, 2002). Alanyazın incelendiğinde ilişkisel, betimsel ve derleme çalışmalarına rastlanmasına rağmen okul doyumu ile ilgili yapılmış bir deneysel çalışmaya ulaşılamamıştır. Bu nedenle, öğrencilerin okul doyumunu artırmaya yönelik güncel ve özgün bir psiko-eğitim programına ihtiyaç olduğu görülmüştür. İlkokul 4.sınıf ve ortaokul 5.sınıfta okuyan öğrencilerin öznel anlamda iyi oluşları ve okuldan doyum alabilmeleri akademik ve sosyal gelişimleri bakımından önemlidir. Her öğrencinin bireysel anlamda farklı ilgi, gereksinim ve hazırbulunuşluğu vardır. Bu sebeple üç farklı okulda ortak ihtiyaçlara sahip öğrencilerin okul ortamında öznel olarak kendilerini iyi hissedip okul doyumlarını artırmak amacıyla etkili bir psiko-eğitim programı hazırlanmasının gerekli olacağı düşünülmüştür. Hazırlanan bu psiko-eğitim programı farklı ilgi, gereksinim ve hazırbulunuşluğa sahip öğrencilerin değerlendirilmesi ve okul doyumlarının artırılması amacıyla hizmet etmektedir. Bu çalışma sonucunda okul doyumunu artırmak amaçlı hazırlanan bu programın öğrencilerin okul doyumlarına ne kadar etki ettiği ortaya konmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin okul doyumunu artırmak için hazırlanan psiko-eğitim programının etkililiğinin değerlendirilmesidir. Bu amaç doğrultusunda bu çalışmada, “Alanyazın ışığında hazırlanan psiko-eğitim programı 4. ve 5. sınıf öğrencilerinin okul doyumlarını artırmada etkili midir?” sorusuna cevap aranmıştır. Bu probleme yanıt bulmak amacıyla alt problem oluşturulmuştur: Öğrencilerin okul doyumlarına yönelik ön-test sonuçları ile psiko-eğitim etkinliklerinin ardından elde ettikleri son-test puanları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu araştırmada zayıf deneysel desen kullanılmıştır. Zayıf deneysel desen, kontrol grubunun olmadığı araştırma modelidir. Ayrıca, uygulama öncesi ve sonrası aynı araçla aynı grup üzerinde ölçüm yapıldığından, araştırma deseni tek denekli öntest-sontest modeli şeklinde belirlenmiştir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). Araştırmada öğrencilere okul doyumunu artırmak için hazırlanan psiko-eğitim programı uygulanarak bu programın etkisine ilişkin değerlendirme yapılmıştır (bkz. Tablo 1).

Tablo 1. Tek grup ön-test son-test modeli

	Ön-test	Uygulama	Son-test
Deney Grubu	Ö1	Psiko-eğitim Programının Uygulanması	Ö2

Tek grup öntest-sontest modeli doğrultusunda, ulaşılabilir örnekleme öntest olarak okul doyumunu ölçeceği uygulanmıştır. Okul doyumuna yönelik psiko-eğitim programının amacına ulaşabilmesi için çalışmaya okul doyumunu toplam puanı diğerlerine göre daha düşük olan öğrencilerin katılması önemlidir. Bu nedenle ölçekten en düşük puan alan öğrenciler katılımcı olarak gruba seçilmiştir. Dolayısıyla bu çalışmanın katılımcıları amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Daha sonra okul doyumunu artırmaya yönelik hazırlanan psiko-eğitim programı uygulanmıştır. Araştırmada kullanılan Okul Doyumu Ölçeği, hem deney öncesinde (ön-test), hem de deney sonrasında (son-test) yapılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Gaziantep ili Şahinbey ilçesinde bulunan bir ilkokulda okuyan 10 öğrenci, aynı ilçede yer alan başka bir ilkokulundan 10 öğrenci ve Şanlıurfa ili Viranşehir ilçesinde bulunan bir ortaokuldan 10 öğrenci olmak üzere toplam 30 öğrenci oluşturmuştur. Katılımcılar 8-12 yaş aralığındadır. Çalışma grubunu oluşturan öğrencilerin yaşları küçük olduğundan etkinlikleri daha verimli yürütebilmek adına gruptaki öğrenci sayısı 10'u geçmeyecek şekilde belirlenmiştir. Katılımcıların %33,33'ü beşinci

sınıf, %66,67'si dördüncü sınıf öğrencisidir. Çalışma grubunun 13'ü (\bar{X} =43.33) kız, 17'si (\bar{X} =56.66) erkek öğrencilerden oluşmuştur.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak katılımcıların demografik bilgilerinin alındığı “Demografik Bilgi Formu” ve Türkçeye Telef (2014) tarafından uyarlanan “Okul Doyumu Ölçeği” kullanılmıştır. Ayrıca bu bölümde ölçüt bağıntılı geçerlilik çalışmasında kullanılan ölçme araçlarının geçerlilik ve güvenilirliğine ilişkin bilgilere de yer verilmiştir.

Demografik Bilgi Formu. Araştırmacılar tarafından hazırlanan kişisel bilgi formunda katılımcılara cinsiyet, sınıf düzeyi ve yaş sorulmuştur.

Okul Doyumu Ölçeği. Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği, ilköğretim öğrencilerinin kapsamlı okul doyumlarını ölçmek amacıyla Randolph, Kangas ve Ruokamo (2009) tarafından geliştirilmiştir. Tek boyut ve 6 maddeden oluşan bir ölçektir. Her bir madde 1 ile 5 arasında puanlanırken ölçekten alınacak toplam puan 5 ile 30 arasındadır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması okuldan alınan doyumun yüksek olduğunu göstermektedir. Telef (2014) üçüncü sınıftan sekizinci sınıfa kadar olan 582 öğrenci ile ölçeği Türkçeye uyarlama çalışması yapmıştır. Ölçeğin uyarlama çalışmasında açımlayıcı faktör analizi yapılarak ölçeğin orijinalindeki gibi tek faktör olduğu ve toplam açıklanan varyansın %65 olduğu bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda uyum indeksi değerleri $RMSEA=.06$, $GFI=.98$, $SRMR=.01$, $NFI=.99$, $RFI=.98$, $IFI=.99$ olarak saptanmıştır. Ölçeğin güvenilirlik çalışmasında Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı .89 bulunmuştur. Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliliği çalışması sonucunda yaşam doyum ve okul doyum arasında pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmıştır ($r=.39$, $p<.01$). Ölçeğin madde toplam korelasyonlarının .68 ile .73 arasında değiştiği ve t değerlerinin anlamlı olduğu bulunmuştur ($p<.001$). Test-tekrar test bulgularına göre ölçeğin birinci ve ikinci uygulaması arasında yüksek düzeyde anlamlı ve pozitif ilişki olduğu saptanmıştır ($r=.92$, $p<.01$).

İşlem

Araştırmaya katılacak olan öğrenciler belirlendikten sonra öğrenci velilerinden öğrencilerin, haftada 1 ders saati psiko-eğitim çalışmalarına katılmaları ile ilgili izinler alınmıştır. Gerekli izinler aldıktan sonra örnekleme yer alan üç okulda

da her hafta belirlenen günlerde ayrı ayrı 40 dakikalık oturumlar halinde, 6 hafta boyunca psiko-eğitim etkinlikleri uygulanmıştır. Alanyazında okul doyumu üzerinde etkisi olduğu görülen konularla ilgili sınıf düzeylerine uygun etkinlikler incelenerek özgün bir program oluşturulmuştur (Bacanlı, 2012; Erkan ve Kaya, 2015; Işık, 2017). Program iletişim, arkadaşlık ilişkileri, duyguları tanıma ve ifade etme, hedef belirleme ve azim, öğrenmeye istekli olma konularını içermektedir. Genel olarak programın amaçları aşağıdaki gibidir:

Öğrenciler;

1. Doğru iletişim kurma yollarını fark eder.
2. Arkadaşlık kavramının önemini fark eder.
3. Olumlu ve olumsuz duyguları kavrar.
4. Hedef belirlemenin önemini fark eder.
5. Öğrenmenin hissettirdiği duyguları ifade eder.
6. Grup süreci hakkında duygu ve düşüncelerini ifade ederek süreci değerlendirir (bknz. Tablo 2).

Oturumlar, üç ayrı okulda uygulanacağı için oldukça yapılandırılmış bir şekilde yazılmış, her bir oturum öncesinde tüm araştırmacılar bir araya gelerek oturumlarda neler yapılacağını prova etmişlerdir. Böylece uygulamanın üç okulda da benzer şekillerde gerçekleştirilmesi sağlanmıştır.

Tablo 2. Okul doyumu psiko-eğitim programı

Oturum	Kazanım	Etkinlik
1.Oturum	Doğru iletişim kurma yollarını fark eder.	İletişim Yollarımız
2.Oturum	Arkadaşlık kavramının önemi kavrar.	Arkadaşım Olur Musun?
3.Oturum	Farklı olayların hissettirdiği olumlu ve olumsuz duyguları farkına varır.	Duygularımı Keşfediyorum
4.Oturum	Hedef belirlemenin önemini fark eder.	Hedefe Doğru
5.Oturum	Öğrenmenin hissettirdiği duyguları fark eder.	Öğrenmek Güzeldir
6.Oturum	Grup süreci hakkında duygu ve düşüncelerini ifade ederek süreci değerlendirir.	Veda Zamanı

Birinci oturumda, öncelikle üyelerle tanışılmıştır. Tanışma etkinliğinde grubun üyeleri kendileriyle ilgili çeşitli bilgiler vererek kendilerini tanıtmışlardır. Daha sonra grubun amacının üyelerin okul yaşamı ve öğrenme süreçlerinde mutlu olmalarını ve okulu sevmelerini sağlayarak okul doyumlarını yükseltmek olduğu grup üyelerine açıklanmıştır. Grup sürecinin nasıl işleyeceği ile ilgili de bilgi verilmiştir. Sonrasında grupta uyulması gereken kurallar üyelere aktarılmıştır. Sonrasında iletişim ve farklılıklara saygı kavramları üzerinde durulmuş ve grup üyelerine konuşma balonları dağıtılarak, bu balonlarda yazılı olan örnek olaylarda iletişim açısından bir hata olup olmadığı ve hata olan örneklerde iletişimin nasıl olması gerektiği ile ilgili her bir grup üyesinin sırayla konuşması sağlanarak etkileşim devam ettirilmiştir. Oturum değerlendirilmesi yapılarak sonlandırma gerçekleştirilmiştir.

İkinci oturumda ısınma oyunu olarak yüz yüze iletişimin önemini kavrayabilmeleri için grup üyelerinin önce karşılıklı sonra da birbirlerine arkalarını dönerek konuştukları bir ısınma etkinliği yapılmıştır. Isınma etkinliğinin sonrasında arkadaşlık kavramı hakkında grup üyelerinin görüşleri alınarak etkileşim sağlanmıştır. Bu noktada grup üyelerine bazı sorular (en yakın arkadaşlarının özelliklerinin neler olduğu gibi) yöneltilmiştir. Devamında örnek

bir senaryo okunarak grup üyelerinin bu senaryoda nelerin hatalı olduğunu ifade etmeleri sağlanmıştır. Senaryoda belirtilen olaylara benzer örneklerin yazılı olduğu kartlar sepetten sırayla her bir grup üyesi tarafından okunmuştur. Grup üyeleri çektikleri kartta yazan olayın olumlu veya olumsuz bir şekilde nasıl sonlanabileceğinin rolünü oynamıştır. Oturum, değerlendirme yapıldıktan sonra sonlandırılmıştır.

Üçüncü oturuma grup üyelerinin duygularla ilgili farkındalık sağlamalarına yardımcı olacak bir ısınma oyunuyla başlanmıştır. Sonrasında duygular ve önemi üzerine kısa bir bilgi verilmiş, etkinlikte kullanılacak olan duygu kartları tanıtılmıştır. Tüm duygular tanıtıldıktan sonra, örnek durumlar okunarak grup üyelerinin, bu durumlarla karşılaştıklarında hissedebilecekleri duyguya ait kartları kaldırmaları istenmiştir. Her bir durum okunduğunda üyeler yaşayabilecekleri duygu kartını kaldırırken o duyguyu da ifade etmişlerdir. Tüm durumlar konuşulduktan sonra üyelerin duygu kartlarını olumlu ve olumsuz duygular olarak ikiye ayırmaları ve en çok yaşadıkları olumsuz duyguyu seçmeleri istenmiştir. Etkinlik, her üyenin en çok yaşadığı olumsuz duyuyu yırtıp onunla baş edebileceğini söylemesiyle sonlandırılmıştır.

Dördüncü oturumda amaç kavramı ve amaç belirlemenin üzerine konuşulmuş, grup üyelerinden seçilen gönüllülerle birlikte amacı olan ve olmayan geminin sonuca ulaşip ulaşamaması ile ilgili bir canlandırma yapılmıştır. Daha sonra azimli çalışmak üzerine konuşulmuş, çaresiz kalınan bir durumda bile başaracağına inanarak kazanan kurbağanın hikayesinin anlatıldığı video izlenmiştir (Youtube, Sağır Kurbağa Hikayesi). Bu video sonrasında gruptan iki kişi seçilerek bu kişilere aynı yapbozdan birer tane verilmiştir. Bir kişi yapbozu kulağında müzik ile odaklanarak yaparken, diğer kişide grubun kalan üyelerin yıldırıcı sözlerine maruz kalarak tamamlamıştır. Üyelerden birinin tamamen odaklanarak yapbozu tamamlayabildiği ancak diğer üyenin yaptığı gibi yıldırıcı durumlar olduğunda da azimle çalışılırsa başarıya geç de olsa ulaşabileceği vurgulanarak oturum sonlandırılmıştır.

Beşinci oturumda öğrenmenin hissettirdiği olumlu duyguları öğrencilere fark ettirmek amaçlanmıştır. 'Öğrenme' kelimesinin harflerinden oluşan bir kelime oluşturma oyunuyla güdülenme sağlanarak etkinliğe başlanmıştır. Sonrasında öğrenmenin oluşturduğu duyguları somutlaştırmak için ıslak sünger ve kuru sünger arasındaki renk farkının sebebi küçük bir deneyle açıklanarak

öğrencilerde oluşan şaşkınlık, merak, mutluluk gibi duyguları ifade etmeleri sağlanmıştır. Daha sonra yine öğrenmenin hissettirdiği duygulara ulaşmak amacıyla ‘Gökyüzü neden mavidir?’ gibi merak uyandırıcı bir sorunun cevabı sıcak-soğuk oyunuyla bulunmuştur. Öğrencilerin duygularını paylaşmasına ve öğrenmekten duydukları olumlu duyguları fark etmelerine fırsat verilerek oturum sonlandırılmıştır.

Altıncı ve son oturumda ise lider, her öğrenci için grup sürecine katkılarını ve olumlu özelliklerini yazdığı kağıtları okuyarak öğrencilere vermiştir. Daha sonra öğrencilerin grup süreci boyunca yaşadıklarının ifade etmelerini sağlamak amacıyla küçük notlar yazmaları ve bunları okuyarak panoya yapıştırmaları istenmiştir. Öğrenciler grup sürecine ilişkin duygularını paylaşıp yapıştırdıktan sonra her öğrencinin birbiriyle vedalaşmasını sağlamak amacıyla grup sürecinde kazandıkları becerilerden oluşan cümlelerin yazılı olduğu kağıtları seçtikleri bir kişiye okuyarak veda etmeleri sağlanmıştır. Vedalaşmalar ve iyi dilekleri iletmeleri tamamlandığında programın etkililiğini belirlemek amacıyla Çocuklar İçin Okul Doyumu Ölçeği tekrar uygulanmıştır. Lider tarafından grup süreci tekrar özetlenerek ve iyi dileklerde bulunularak grup süreci sonlandırılmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında, demografik bilgiler için betimsel analiz sonuçları raporlanmış, katılımcıların okul doyumu ölçeğinden aldıkları ön-test ve son-test puanlarının grup içi karşılaştırılmasının yapılabilmesi amacıyla parametrik olmayan testlerden “İlişkili Ölçümler İçin Wilcoxon İşaretili Sıralar Testi” kullanılmıştır. Bu testin kullanılmasının sebebi, üç ayrı uygulama grubunun ön-test son-test puanlarındaki farkın yönünün, büyüklüklerinin ve varsa farkın anlamlı olup olmadığının belirlenmesidir.

BULGULAR

Araştırmanın amacı doğrultusunda, okul doyumunu artırmaya yönelik geliştirilen programın üç ayrı okulda uygulanması neticesinde elde edilen ön-test ve son-test puanlarının anlamlı bir fark oluşturup oluşturmadığına ilişkin sonuçlar aşağıda verilmiştir.

Birinci Uygulama Okulu Analiz Sonuçları

Tablo 3. Uygulama grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test puanları

	N	\bar{X}	Ss	En Düşük	En Yüksek
Ön-test	10	16.5	3.69	8	20
Son-test	10	24.3	6.43	14	30

Tablo 4. Birinci uygulama okulunun deney öncesi ve sonrası okul doyumunu ölçme puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları

Son-test Ön-test	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Negatif Sıra	3	2	6	2,19*	,028
Pozitif Sıra	7	7	49		
Eşit	0				

* Negatif Sıralar Temeline Dayalı

Tablo 3'e bakıldığında ön test puan ortalamaları 16,5, son test puan ortalamaları 24,3'tür. Ön-testte en düşük alınan puan 8 iken, en yüksek puan 20'dir. Son-testte alınan en düşük puan ise 14 iken, en yüksek puanın 20 olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçları, araştırmaya katılan öğrencilerin okul doyumunu ölçme puanlarından aldıkları ön-test, son-test puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($z=2.19$, $p<.05$). Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son-test puanları lehine olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin okul doyumlarını artırmaya yönelik oluşturulan psiko-egitim programının, deney grubu öğrencilerinin okul doyumunu düzeylerini artırmada önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.

İkinci Uygulama Okulu Analiz Sonuçları**Tablo 5. Uygulama grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test puanları**

	N	\bar{X}	Ss	En Düşük	En Yüksek
Ön-test	10	17,50	5,25	10	26
Son-test	10	25,30	3,11	20	30

Tablo 6. İkinci uygulama okulunun deney öncesi ve sonrası okul doyumu ölçeği puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları

Son-test Ön-test	<i>n</i>	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	ξ	<i>p</i>
Negatif Sıra	0	0	0	2,80*	,005
Pozitif Sıra	10	5,5	55,00		
Eşit	0				

*Negatif Sıralar Temeline Dayalı

Tablo 5'e bakıldığında ikinci uygulama okulunun ön-test ortalamaları 17,50 iken, son-test ortalamaları 25,30'dur. Ön-testte alınan en düşük puan 10 iken en yüksek 26'dır. Son-testte alınan en düşük puanın 20, en yüksek puanın ise 30 olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin deney öncesi ve sonrası okul doyumu ölçeğinden aldıkları puanlarda farklılık olup olmadığına ilişkin Wilcoxon işaretli sıralar testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir. Araştırma sonuçları, araştırmaya katılan öğrencilerin okul doyumu ölçeğinden aldıkları ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($\xi=2,80$, $p<.05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son-test puanları lehine olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre öğrencilerin okul doyumlarını artırmaya yönelik oluşturulan psiko-eğitim programının, deney grubu öğrencilerinin okul doyumu düzeylerini artırmada önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir.

Üçüncü Uygulama Okulu Analiz Sonuçları

Tablo 7. Uygulama grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test puanları

	N	\bar{X}	Ss	En Düşük	En Yüksek
Ön-test	10	16	3,31	11	21
Son-test	10	23	5,75	16	30

Tablo 8. Üçüncü uygulama okulunun deney öncesi ve deney sonrası okul doyumunu ölççeği puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları

Son-test Ön-test	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	z	p
Negatif Sıra	0	0	0	2,81*	,005
Pozitif Sıra	10	5.5	55		
Eşit	0				

*Negatif Sıralar Temeline Dayalı

Tablo 7'ye bakıldığında ön-test ortalamalarının 16, son-test ortalamalarının ise 23 olduğu görülmektedir. Ön-testten alınan en düşük puan 11 iken, en yüksek puan ise 21'dir. Son-testten alınan en düşük puan ise 16 iken, en yüksek puanın 30 olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin deney öncesi ve sonrası okul doyumlarının anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları Tablo 8'de verilmiştir. Analiz sonuçları, araştırmaya katılan öğrencilerin okul doyumunu ölççeğinden aldıkları programa dahil olmadan önceki ve program tamamlandıktan sonraki puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $z = 2,058$, $p < .05$. Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamı dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son test puanı lehine olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, düzenlenen "Okul Doyumunu Artırmaya Yönelik Psiko-eğitim Programı"nın öğrencilerin okuldan aldığı doyumunu arttırmada önemli bir etkisi olduğu söylenebilir.

Tüm Okulların Ortak Analiz Sonuçları**Tablo 9. Tüm okulların uygulama grubu öğrencilerinin ön-test ve son-test puanları**

	N	\bar{X}	Ss	En Düşük	En Yüksek
Ön-test	30	16,7	4,07	8	26
Son-test	30	24,5	5,22	14	30

Tablo 10. Deney öncesi ve sonrası okul doyumu ölçeği puanlarının Wilcoxon İşaretli Sıralar testi sonuçları

Son-test	n	Sıra	Sıra	z	p
Ön-test		Ortalaması	Toplamı		
Negatif Sıra	3	5,5	16,5	4,45*	.000
Pozitif Sıra	27	16,61	448,5		
Eşit	0				

* *Negatif Sıralar Temeline Dayalı*

Programın uygulandığı tüm okullardan alınan ön-test ve son-test puanları birlikte analiz edildiğinde de, araştırmaya katılan öğrencilerin okul doyumu ölçeğinden aldıkları ön-test ve son-test puanları arasında anlamlı bir fark olduğu görülmektedir (bknz. Tablo 10, $z=4,45$, $p<.05$). Fark puanlarının sıra toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani son-test puanları lehine olduğu görülmektedir. Ayrı ayrı üç okulun ön-test ve son-test puanlarının analizleri ve tüm okulların ön-test ve son-test puanlarının toplu haldeki analizlerinin tümünde ön-test ve son-test arasında, son-test puanları lehine anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara göre, öğrencilerin okul doyumlarını artırmaya yönelik oluşturulan psiko-eğitim programının, öğrencilerin okul doyumu düzeylerini artırmada önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir. Analiz sonuçları her üç okuldan alınan veriler ile birlikte incelendiğinde anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($p<.05$).

TARTIŞMA

Araştırma sonuçları, üç farklı okulda uygulanan okul doyumunu artırmaya yönelik psiko-eğitim programının üç ayrı okul için ve toplu olarak yapılan analizlerde okul doyumunu artırmada anlamlı bir etkisinin bulunduğunu ve bu programa dahil olan öğrencilerin okul doyumunun artmış olduğunu göstermektedir. Kendini güvende ve kabul edilmiş hissetmenin okul doyumunu artırıcı bir etkisinin olduğu (Gould, 2009) göz önünde bulundurulduğunda öğrencilerin okul doyumunu artırmaya yönelik psiko-eğitim programının etkisi olduğu söylenebilir. Bu etkinliklerin birbirinden farklı amaçlara uygun yapılandırılması ve süreç içinde öğrencileri aktif kılan etkinlikler olmasının da olumlu etkiyi sağlamada rol oynadığı düşünülmektedir. Arkadaşlık ilişkilerinin gelişmesine, doğru iletişim kurma becerisi kazanmaya, duyguları fark etmeye ve akademik olarak farkındalık kazanmaya yönelik hazırlanan etkinlikler öğrencilerin okul içerisinde kendilerine daha fazla güvenmelerini ve sosyal iletişim becerilerine dikkat etmelerini sağlamış olabilir. Yapılan araştırmalar da okul ortamında sıklıkla rastlanan istenmeyen davranışların öğrencilerin sosyal iletişimlerini olumsuz yönde etkilediğini göstermektedir. İstenmeyen davranışlar; vurma, korkutma, alay etme, kavgaya atma, dedikodu yapma, tehdit etme gibi davranışlar olduğu ilgili alan yazında yer almaktadır (Karaman Kepenekçi ve Çinkır, 2006; Yurtal ve Cenkseven, 2007).

Geliştirilen psiko-eğitim programında öğrencilerin eğlenerek öğrenmelerini sağlayacak etkinliklere yer verilmesi ve grup sürecine katılan öğrencilerin kendilerini bir gruba ait hissetmesinin, onların temel psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasını sağladığı ve böylece de okul doyumlarını artırdığı söylenebilir. Bu durum Tian, Chen ve Huebner'ın (2014) yaptıkları araştırmadaki öğrencilerin okulda temel psikolojik ihtiyaçlarının tatmini ve okulla ilgili öznel iyi oluşları arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuyla uyumaktadır.

Yılmaz'a (2007) göre öğrencilerin okul doyumlarının yüksek olması öğretmenlerin öğrencilere gösterdiği ilgiden etkilenir. Psiko-eğitim programında altı hafta boyunca aynı gün ve aynı saatte liderle birlikte vakit geçirme fırsatı bulan öğrenciler, sevgi ve ait olma gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmasının, öğretmenden grup içinde birebir ilgi görmelerinin, okul doyumlarını artırmaya etkisi olduğu söylenebilir. Öğrencilerin okul doyumunu artırmaya yönelik uğraşların okullarda öğrencilerin akademik ve sosyal gelişimlerinde olumlu bir

etki göstermesi muhtemeldir (Kalaycı ve Özdemir, 2013). Buna göre programın çıktısı olarak öğrencilerin okula bağlılıklarının ve akademik başarılarının artması, sosyal ilişkilerinin kuvvetlenmesi beklenebilir.

Bu program, okuldan aldığı doyum düzeyi düşük olan öğrencilere okul psikolojik danışmanları tarafından uygulanarak bu öğrencilerle kurulan etkileşimin artırılması, bu öğrencilerin akranlarıyla etkili iletişim kurması, akademik alanlara ilgilerinin artması, kendini ifade etme becerilerinin güçlendirilmesi ve tüm bunların bir sonucu olarak okula bağlılık kazanmalarıyla birlikte okuldan aldıkları doyumun artmasına katkı sağlayabilir.

Türkiye’de okula isteksiz gelen okuldan doyum almayan öğrencilere yönelik neler yapılabileceğini ortaya koyması, okul doyumunu istendik düzeyde olmayan öğrencilerin okul doyumunu artırmaya yönelik bir psiko-eğitim programının ilk kez bu araştırma sürecinde geliştirilmiş olması bu araştırmanın güçlü yönlerindedir. Hazırlanan psiko-eğitim programının üç farklı okulda üç farklı kişi tarafından uygulandığında anlamlı sonuçlar vermesi uygulama koşullarından, gruba bağlı faktörlerden ve uygulayıcılardan etkilenmediğini gösterdiğinden programın tutarlılığının yüksek olduğu söylenebilir. Tutarlı sonuçlara ulaşılmasında birden fazla sayıda uygulayıcının bir araya gelerek etkinliklerin her aşamasını ayrıntılı bir şekilde yapılandırmış olması önemli bir etkidir. Ancak araştırmada bazı sınırlılıklar vardır. Çalışmada kullanılan ölçme aracında herhangi bir kesme puanı mevcut olmadığından okul doyumunu düşük kabul edilen öğrenciler belirlenirken toplam puanı ortalama puanın altında olan öğrenciler araştırmaya dahil edilmiştir. Bu nedenle, okul doyumunu puanları, bundan sonra yapılacak araştırmalarda değişiklik gösterebilir. Ayrıca bu araştırma, zayıf deneysel desen kullanılarak gerçekleştirildiğinden, kontrol grubu olmadığından ve grup sürecinin tamamlanmasının ardından izleme çalışması yapılmadığından, öğrencilerin okul doyumuna yönelik puanlarındaki artışın tamamen uygulamadan kaynaklı olduğu yönünde kesin bir sonuca varılamaz. Son olarak, bu araştırma, yalnızca üç okuldaki ilkokul 4. ve ortaokul 5.sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Bu sebeple tüm ilkokul ya da ortaokul öğrencilerine genellenemez.

Psiko-eğitim programları yoluyla okul doyumunu arttırmaya yönelik çalışma yapacak araştırmacılara şu önerilerde bulunulabilir: Okul doyumunu artırmaya yönelik oluşturulacak psiko-eğitim programına katılımcılar belirlenirken ve

bulgular belirlenirken nicel yöntemle birlikte nitel yöntemler de kullanılabilir. Ayrıca, okul doyumunun artmasına yönelik deneysel araştırmalarda bulguları etkileyebilecek farklı değişkenlere yer verilebilir. Okul doyumunu artırmaya yönelik oluşturulacak psiko-eğitim programı sonrasında elde edilen sonuçlar için izleme çalışması yapılabilir. Farklı kademelerde farklı yaş gruplarına uygun okul doyumunu artırmaya yönelik psiko-eğitim programları geliştirilip etkililiği test edilebilir. Okul doyumunu artırmaya yönelik oluşturulacak psiko-eğitim programının oturum sayısı, öğrenci grubunun ihtiyaçlarına göre düzenlenebilir.

Yazarlar Hakkında / About Authors

Seda Altınok Kalkan. Lisans eğitimini Giresun Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanında tamamlamıştır. Lisansüstü derecesini ise Hasan Kalyoncu Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Tezli Yüksek Lisans Programı'nda almıştır. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir ortaokulda rehber öğretmen olarak çalışmaktadır. Araştırma ilgi alanları arasında pozitif genç gelişimi, yaşam becerileri, okul güvenliği, okul doyumu ve okul iklimi yer almaktadır.

Seda Altınok Kalkan. She completed her undergraduate degree in the field of Psychological Counseling and Guidance at Giresun University. She received her MA degree in Psychological Counseling and Guidance from Hasan Kalyoncu University. She works as a psychological counselor at a secondary school affiliated to the Ministry of National Education. Her research interests include positive youth development, life skills, school safety, school satisfaction and school climate.

Şeyma Mızrak. Lisans eğitimini İnönü Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanında tamamlamıştır. Lisansüstü derecesini ise Hasan Kalyoncu Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Tezli Yüksek Lisans Programı'nda almıştır. Doktora eğitimine ise İnönü Üniversitesi-Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanında devam etmektedir. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir ilkokulda rehber öğretmen olarak çalışmaktadır. Araştırma ilgi alanları arasında anne baba tutumları, akademik motivasyon, okula bağlanma, okul doyumu ve teknoloji bağımlılığı yer almaktadır.

Şeyma Mızrak. She completed her undergraduate degree in the field of Psychological Counseling and Guidance at İnönü University. She received her MA degree in Psychological Counseling and Guidance from Hasan Kalyoncu University. She continues her doctoral studies in the field of Psychological Counseling and Guidance at İnönü University. She works as a psychological counselor at a primary school affiliated to the Ministry of National Education. Her research interests include parental attitudes, academic motivation, school attachment, school satisfaction and technology addiction.

Ayşe Ayaz. Lisans eğitimini Gazi Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik alanında tamamlamıştır. Lisansüstü derecesini ise Hasan Kalyoncu Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Tezli Yüksek Lisans Programı'nda almıştır. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir ilkokulda rehber

öğretmen olarak çalışmaktadır. Araştırma ilgi alanları arasında okula bağlanma, özerklik desteği, motivasyon ve okul doyumunu yer almaktadır.

Ayşe Ayaz. She completed her undergraduate degree in the field of Psychological Counseling and Guidance at Gazi University. She received her MA degree in Psychological Counseling and Guidance from Hasan Kalyoncu University. She works as a psychological counselor at a primary school affiliated to the Ministry of National Education. Her research interests include school attachment, autonomy support, motivation, and school satisfaction.

Gökçen Aydın. Lisans eğitimini Orta Doğu Teknik Üniversitesi İngilizce Öğretmenliği, yüksek lisans eğitimini ODTÜ Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim dalı ve doktora eğitimini aynı şekilde ODTÜ Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim dalında tamamlamıştır. Hasan Kalyoncu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Anabilim dalında Dr. Öğr. Üyesi olarak görev yapmaktadır. Araştırma ilgi alanları arasında Kabul ve Kararlılık Terapisi, akademik başarı ve motivasyon, bilişsel sınav kaygısı, mükemmeliyetçi düşünceler ve erteleme bulunmaktadır.

Gökçen Aydın. She received her M.A degree from Middle East Technical University, Department of English Language Teaching, her M.S and PhD degrees from Middle East Technical University, Department of Psychological Counseling and Guidance. She is currently working as an assistant professor at Faculty of Education, Department of Psychological Counseling and Guidance at Hasan Kalyoncu University. Her research interests include Acceptance and Commitment Therapy, academic success and motivation, cognitive test anxiety, perfectionism cognitions and procrastination.

Yazar Katkıları / Author Contributions

SAK: Literatür taraması, psiko-eğitim programının oluşturulması, bulgular, makalenin raporlaştırılması.

ŞM: Literatür taraması, psiko-eğitim programının oluşturulması, bulgular, makalenin raporlaştırılması.

AA: Literatür taraması, psiko-eğitim programının oluşturulması, bulgular, makalenin raporlaştırılması.

GA: Fikir ve süpervizyon, veri analizi, yabancı dil desteği, makalenin raporlaştırılması.

SAK: Literature review, designing psycho-education group counseling program, findings, reporting.

ŞM: Literature review, designing psycho-education group counseling program, findings, reporting.

AA: Literature review, designing psycho-education group counseling program, findings, reporting.

GA: Research idea and supervision, data analysis, translation, reporting.

Çıkar Çatışması/ Conflict of Interest

Yazarlar tarafından çıkar çatışmasının olmadığı rapor edilmiştir.

No conflict of interest was reported by the authors.

Fonlama / Funding

Herhangi bir fon desteği alınmamıştır.

No funding was received.

Etik Bildirim / Ethical Standards

Bu araştırma, Helsinki Deklerasyon'u çerçevesince gerçekleştirilmiş olup katılımcıların gönüllü olmasına özen gösterilmiştir ve ebeveynlerinden bilgilendirilmiş onam alınmıştır.

This research was carried out within the framework of the Helsinki Declaration, with the utmost care that the participants were voluntary and informed consent was obtained from their parents.

ORCID

Seda Altınok Kalkan <https://orcid.org/0000-0003-2749-5288>

Şeyma Mızrak <https://orcid.org/0000-0001-5277-9480>

Ayşe Ayaş <https://orcid.org/0000-0002-1808-3065>

Gökçen Aydın <https://orcid.org/0000-0003-0781-7817>

NOT

Bu çalışma, 2018 yılında 27. ICES-UEBK'de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

This study was presented as a paper presentation at the 27th ICES-UEBK in 2018.

KAYNAKÇA

- Aydın, A., Sarier, Y. ve Uysal, Ş. (2012). Sosyoekonomik ve sosyokültürel değişkenler açısından PISA matematik sonuçlarının karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 37, 164, 20-30.
- Baker, J. A. (1998). The social context of school satisfaction among urban, low-income, African-American students. *School Psychology Quarterly*, 13(1), 25-44. doi:10.1037/h0088970.
- Baker, J. A. (1999). Teacher-student interaction in urban at-risk classrooms: Differential behavior, relationship quality, and student satisfaction with school. *The Elementary School Journal*, 100(1), 57-70. doi:10.1086/461943.
- Baker, J. A., Dilly, L. J., Aupperlee, J. L. ve Patil, S. A. (2003). The developmental context of school satisfaction: Schools as psychologically healthy environments. *School Psychology Quarterly*, 18(2), 206. doi:10.1521/scpq.18.2.206.21861 .
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (12.Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Durmaz, A. (2008). *Liselerde okul yaşam kalitesi (Kırklareli İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi.
- Döş, İ. (2013). Mutlu okul. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 266-280.
- Erkan, S. ve Kaya, A. (Ed.) (2015). *Deneysel olarak sınanmış grupla psikolojik danışma ve rehberlik programları*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Eryılmaz, A. (2009). Ergen öznel iyi oluş ölçeğinin geliştirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(4), 975-989.
- Ferguson, Y. L., Kasser, T. ve Jahng, S. (2011). Differences in life satisfaction and school satisfaction among adolescents from three nations: The role of perceived autonomy support. *Journal of Research on Adolescence*, 21(3), 649-661. doi:10.1111/j.1532-7795.2010.00698.x.
- Friedman, B. A., Bobrowski, P. E. ve Geraci, J. (2006). Parents' school satisfaction: ethnic similarities and differences. *Journal of Educational Administration*, 44(5), 471-486. doi:10.1108/09578230610683769.
- Friedman, B. A., Bobrowski, P. E. ve Markow, D. (2007). Predictors of parents' satisfaction with their children's school. *Journal of Educational Administration*, 45(3), 278-288. doi:10.1108/09578230710747811.
- Gould, J. A. (2009). *The relationship between family structure and parental involvement in the education of middle-school students and the students' satisfaction with school*. Unpublished Doctoral Dissertation, Central Michigan University.
- Huebner, E. S. (1994). Preliminary development and validation of a multidimensional life satisfaction scale for children. *Psychological Assessment*, 6, 149-158. doi:10.1037/1040-3590.6.2.149.

- Tian, L., Chen, H. ve Huebner, E. S. (2014). The longitudinal relationships between basic psychological needs satisfaction at school and school-related subjective well-being in adolescents. *Social Indicators Research*, 119(1), 353-372. doi:10.1007/s11205-013-0495-4.
- Işık, Ş. (Ed.) (2017). *Okulda pozitif psikoloji uygulamaları*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Kalaycı, H. ve Özdemir, M. (2013). Lise öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin algılarının okul bağlılıkları üzerine etkisi. *Gazî Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(33), 293-315.
- Karaman-Kepenekçi, Y. ve Çınkır, Ş. (2006). Bullying among Turkish high school students. *Child Abuse and Neglect*, 30, 193-204. doi:10.1016/j.chiabu.2005.10.005.
- Myers, D. ve Deiner, E. (1995). Who is happy. *Am Psychol Soc*, 6, 1-19. doi:10.1111/j.1467-9280.1995.tb00298.x.
- OECD (2014). Education Indicators in Focus. [http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202014--No21%20\(eng\).pdf](http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/EDIF%202014--No21%20(eng).pdf)
- Öksüz, Y., Demir, E. G. ve Öztürk, M. B. (2017). Roman çocukların okul doyumu düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (Samsun İli Örneği). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(33), 256-268. doi:10.16986/HUJE.2017029312
- Önder, F. C. ve Yılmaz, Y. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinde görülen kuraldışı davranışları yordamada yaşam doyumu ve anne-baba stillerinin rolü. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 12(3), 1737-1748.
- Randolph, J. J., Kangas, M. ve Ruokamo, H. (2009). The preliminary development of the children's overall satisfaction with schooling scale. *Child Indicators Research*, 2(1), 79-93. doi:10.1007/s12187-008-9027-1.
- Roh, S. Z. ve Park, M. (2015). The effects of students, parents, and teachers on school adjustment and the satisfaction of middle and high school students. *Advanced Science and Technology Letters*, 92, 22-25. doi:10.14257/astl.2015.92.05.
- Savaş, E., Taş, S., Duru, A. (2010). Matematikte öğrenci başarısını etkileyen faktörler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 113-132.
- Skallerud, K. (2011). School reputation and its relation to parents' satisfaction and loyalty. *International Journal of Educational Management*, 25(7), 671-686. doi:10.1108/09513541111172081.
- Telef, B. B. (2014). Çocuklar İçin Kapsamlı Okul Doyumu Ölçeği'nin Türkçeye uyarlama çalışması. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 10(2), 478-490.
- Verkuyten, M. ve Thijs, J. (2002). School satisfaction of elementary school children: The role of performance, peer relations, ethnicity and gender. *Social Indicators Research*, 59(2), 203-228. doi:10.1023/A:1016279602893.
- Yılmaz, K. (2007). İlköğretim okulu 6, 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2), 485-490.
- Youtube (2017). Sağır Kurbağa Hikaye. 12 Aralık 2017 tarihinde erişilmiştir. (<https://www.youtube.com/watch?reload=9&v=kb1wwcgj0g>).
- Yurtal, F. ve Cenkseven, F. (2007). İlköğretim okullarında zorbalığın yaygınlığı ve doğası. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(28), 1-13.

Zullig, K. J., Huebner, E. S. ve Patton, J. M. (2011). Relationships among school climate domains and school satisfaction. *Psychology in the Schools*, 48(2), 133-145. doi:10.1002/pits.20532.

Extended Abstract

Introduciton: The purpose of this study was to test the effectiveness of a psycho-educational group counseling program designed to increase the level of students' school satisfaction.

Method: The study was based on a single group pre-test post-test model. According to this model, the students were pre-tested to determine their level of school satisfaction, and then, students with low school satisfaction were identified. The researchers prepared a six-week psycho-education group counseling program under the light of literature and the program was applied to students with low level of school satisfaction. Following the completion of the program, the scale was applied again as a post-test and the effectiveness of the program was assessed by appropriate data analysis.

The research was carried out in Gaziantep and şanlıurfa provinces with a total of 30 students attending primary and secondary schools in the academic year of 2017-2018. The psycho-education group counseling program designed to increase school satisfaction was applied by the researchers in three schools (two primary and one secondary schools) separately. Each school counselor conducted the program with 10 students. The participants of the study were identified by purposeful sampling. A pre-test was administered to all 4th and 5th grade students in three schools participated in the survey to define students' school satisfaction levels. The study group consisting of 13 girls and 17 boys in total ($n=30$) was limited to 10 students with the lowest scores in each three school. Ten of the participants were in the 5th grade and twenty of them were in the 4th grade. The age of students ranged from 9 to 12.

Comprehensive School Satisfaction Scale for Children and demographic information form were used as data collection instruments in the study. The related sample t-test was used to compare the pre-test and post-test scores of participants taken from Comprehensive School Satisfaction Scale for Children, and Wilcoxon signed rank test among non-parametric tests gave results for the related measures in data analysis. The psycho-educational group counseling program to increase school satisfaction was implemented by three different psychological counselors to 10 students in each school separately. A total of six sessions were conducted with students per week. During the sessions, communication and friendship skills, identifying and distinguishing emotions, goal setting and evaluation of the process were handled.

Results: The results of non-parametric related sample t-test showed a significant difference between the pre-test and post-test scores of the whole students participated in the group counseling program ($t(29) = -7.30, p < .05$). In addition, the results of each psycho-education group counseling program applied in three schools were tested

separately by Wilcoxon signed rank test for related measures. There was a significant difference ($\chi=2,19$, $p<.05$) between the pre-test and post-test school satisfaction scores of students in the first school. The results of the psycho-educational group counseling program in the second school indicated that there was a significant difference ($\chi=2,80$, $p<.05$) between the pre-test and post-test scores of the students. Similarly, the results of the analysis of the third school indicated that there was a significant difference between students' pre and post test results ($\chi=2,06$, $p<.05$). The school satisfaction scores of most of the students changed positively after the application of the psycho-educational group counseling program. While the lowest score was eight and the highest score was 26 before the application, it was seen that the lowest score was 14 and the highest score was 30 in the post-test.

Discussion & Conclusion: The results showed that the psycho-educational group counseling program developed to increase school satisfaction was effective in increasing school satisfaction levels of the students. It can be concluded that psycho-education group counseling activities provided students to be happier and more satisfied in the school environment, to have the ability to communicate effectively with their friends, to gain the ability to express their feelings, to learn the importance of setting a goal, to recognize the importance of hard work and to realize their own emotions about learning. The psycho-educational group counseling program to increase school satisfaction developed within the scope of this research can be implemented in schools so that students' happiness can be ensured and therefore school satisfaction can increase.